

72 . Cetea | Comuna: Galda de Jos | Județ: Alba | Punct: La Pietri | Anul: 2004

Anul: 2004

Cod RAN: 4393.01

Perioade: Preistorie, Protoistorie, Antichitate, Evul Mediu

Epoci: Neolitic, Eneolitic, Epoca bronzului timpuriu, Epoca bronzului, La Tène, Epoca romană timpurie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Vasile Moga, Cristinel Plantos, Cristian Ioan Popa

Instituții: Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Muzeul Național al Unirii, Alba Iulia, Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia

Rezumat

Localitatea Cetea se află situată la 20 km N de municipiul Alba Iulia.

Siturile arheologice din această zonă sunt cunoscute și semnalate încă de la mijlocul sec. al XIX-lea.

Actualmente, zonele ce conservă depuneri arheologice din preajma celor trei vârfuri calcaroase sunt supuse unei puternice eroziuni naturale, cât și unor intervenții antropice situație ce impune cercetarea cât mai grabnică a sectoarelor afectate.

Săpăturile arheologice s-au concentrat în trei puncte distincte din cadrul complexului arheologic Cetea La Pietri: Picuiata, Ierboasa și Măriuța.

Picuiata

La marginea de N a așezării preistorice și dacice de la Picuiata amenajările drumului au dus la distrugerea unei necropole tumulare. Aici este cunoscut un mormânt Wietenberg de incinerare, apărut în mantaua unuia dintre tumuli. În această campanie a fost cercetat un tumul TI/2004, ce avea un diametru de cca. 15 m, cu o înălțime maximă de 1,2 m. Materialul arheologic recoltat din manta constă în ceramică aparținând culturii Coțofeni și rare fragmente ce pot fi atribuite bronzului timpuriu, culturii Wietenberg și epocii dacice.

Ierboasa

În această zonă s-a identificat o amenajare cu aspect tumular. Această construcție era distrusă putându-se observa doar la partea superioară urma unei mantale din piatră. În apropiere a construcției se observa pe teren o altă movilă cu diametrul de cca. 5 m, care a fost dezvelită integral. Adosate acestei construcții erau două mici cercuri de piatră, pe latura de est. Probabil reprezintă o construcție cu o altă destinație, databilă în perioada timpurie a epocii bronzului

Măriuța

Se constituie dintr-o stâncă calcaroasă, despicată în două de pâraul Cetii. Stânca a fost, probabil, amenajată în antichitate, mărturie fiind terasele și urmele de trepte ce se pot observa și astăzi. Locuirea de aici s-a concentrat pe versantul nordic al acesteia. Cercetările au dus la surprinderea parțială a unei locuințe dacice ce a relevat un interesant material arheologic.

Raport

Localitatea Cetea se află situată la 20 km N de municipiul Alba Iulia, fiind un sat de munte cu vatra dezvoltată de-a lungul cursului superior al Văii Cetea. Locul numit La Pietri cuprinde trei formațiuni calcaroase învecinate, ce domină, începând cu locul numit Băile Romane (La Cascadă) în aval, malul stâng al Văii Cetea.

Siturile arheologice din această zonă sunt cunoscute și semnalate încă de la mijlocul sec. al XIX-lea, pasionați de antichități, precum J. F. Neigebauer, K. Torma strângând o serie de materiale arheologice păstrate în diferite colecții. Cele dintâi săpături La Pietri vor fi realizate de către K. Herepey, în jurul anului 1900, care va întreprinde cercetări în necropola tumulară de la începutul epocii bronzului din locul numit

Picuiata. Săpăturile vor fi reluate în anul 1943 de către frații Dumitru și Ion Berciu, care vor efectua sondaje pe cele trei pietre de la Măriuța, Picuiata și Boian, în paralel cu investigarea altor puncte din hotarul satului. Alte sondări ale punctelor menționate vor fi realizate în anul 1985, de către I. Glodariu și Vasile Moga. Cu prilejul cercetărilor amintite au apărut vestigii atribuite culturilor Petrești, Coțofeni, bronzului timpuriu, culturii Wietenberg, primei epoci a fierului, dacice, romane și medievale timpurii.

Actualmente, zonele ce conservă depuneri arheologice din preajma celor trei vârfuri calcaroase sunt supuse unei puternice eroziuni naturale, cât și unor intervenții antropice (realizarea unor drumuri pentru atelaje sau mașini, braconări), situație ce impune cercetarea cât mai grabnică a sectoarelor afectate.

Săpăturile arheologice s-au concentrat în trei puncte distincte din cadrul complexului arheologic Cetea La Pietri și anume: Picuiata, Ierboasa și Măriuța.

La marginea de N a așezării preistorice și dacice de la Picuiata amenajările repetate ale drumului au dus la distrugerea unei necropole tumulare, ale cărei urme se mai disting pe teren. De altfel, de aici este cunoscut un mormânt Wietenberg de incinerare, apărut în mantaua unuia dintre tumuli.

Cercetările din acest an au vizat o construcție funerară ce părea mai puțin afectată de lucrările amintite, pietre din mantaua tumulului, alături de material ceramic preistoric, fiind scurse în drumul actual. S-a trecut, prin urmare, la decopertarea stratului vegetal, care acoperea mantaua din piatră de calcar locală, bolovani de râu și gresii, realizată pe întreaga suprafață a amenajării funerare. Au putut fi delimitate, astfel dimensiunile tumulului (notat de noi cu TI/2004, ce avea un diametru de cca. 15 m, cu o înălțime maximă de 1,2 m.

În toate cele patru cadrane, între pietrele mantalei au apărut, dispersate pe întreaga suprafață, fragmente de oase umane. Au putut fi identificate doar trei cazuri în care oasele păstrau o poziție anatomică relativă. Într-un caz, în cadranul S-E, au fost aflate părți din scheletul unui copil (M1) depus, probabil, în poziție chircită în mantaua tumulului, lipsit de inventar funerar. Alte două aglomerări de oase umane, fără a se putea preciza tipul de înmormântare au apărut de o parte și alta a martorului orientat pe direcția V. Materialul arheologic recoltat din manta constă dintr-o cantitate apreciabilă de ceramică aparținând culturii Coțofeni, și rare fragmente ce pot fi atribuite bronzului timpuriu, culturii Wietenberg și epocii dacice. Probabil legate de aceste din urmă materiale ar putea fi trei obiecte lucrate din fier. În cadranul de NV, la -0,6 m a apărut, sub mantaua tumulului urma unei vetre, alături de care s-au găsit fragmente ceramice Coțofeni, două piese de obsidian, urme de cărbune și chirpici.

Situația stratigrafică surprinsă în cazul T1 de la Picuiata ne indică, cu destulă claritate, ridicarea construcției funerare în bronzul timpuriu, peste o locuire din faza finală a culturii Coțofeni. Acest lucru este sugerat de vatra amintită, ca și de nivelul de călcare Coțofeni surprins îndeosebi în cadranul de S-E, compus din ceramică, obiecte de lut ars sau piatră și material osteologic.

Cercetările vor trebui continuate, în vederea dezvelirii propriu-zise a tumulului, care să permită datarea sa mai precisă.

Ierboasa

Periegeze întreprinse în zona învecinată locului numit La Pietri a dus la identificarea unei amenajări cu aspect tumular, pe platoul numit Ierboasa, situată între Pârâul Lupului și Pârâul Medrii. Această construcție era braconată până în zona sa centrală, putându-se observa la partea superioară urma unei mantale din piatră. Zona braconată a fost taluzată, neidentificându-se însă materiale arheologice. În imediata apropiere a construcției amintite se observa pe teren o altă movilă cu diametrul de cca. 5 m, care a fost dezvelită integral. Adosate acestei construcții erau două mici cercuri de piatră, pe latura de est.

Măriuța se constituie dintr-o stâncă calcaroasă, despăcată în două de pârâul Cetii, ce formează aici o cascadă, de unde derivă și numele de "Băile romane sau "La Băi". Stânca a fost, probabil, amenajată în antichitate, mărturie fiind terasele și urmele de trepte ce se pot observa și astăzi. Locuirea de aici s-a concentrat pe versantul nordic al acesteia. S-a constatat existența unor urme evidente de braconaj arheologic dar și alunecări de teren ce au dislocat în unele locuri nivelurile de depunere arheologică. Pentru clarificarea caracterului locuirii de aici dar și a stratigrafiei generale s-au trasat, pornind de la limita nordică a stâncii, două secțiuni magistrală, notate SI (15x2 m) și SII (12x2 m), fiind despărțite de un martor de 0,5 m. Acestea

sunt dispuse una în prelungirea celeilalte având orientarea SSE-NNV. Cercetările din SI au dus la surprinderea parțială a unei locuințe dacice ce a relevat un interesant material arheologic. (Suprafața cercetată: 80 m²)

Picuiata

În toate cele patru cadrane, ale tumulului cercetat, între pietrele mantalei au apărut, dispersate pe întreaga suprafață, fragmente de oase umane. Au putut fi identificate doar trei cazuri în care oasele păstrau o poziție anatomică relativă. Într-un caz, în cadranul S-E, au fost aflate părți din scheletul unui copil (M1) depus, probabil, în poziție chiricită în mantaua tumulului, lipsit de inventar funerar. Alte două aglomerări de oase umane, fără a se putea preciza tipul de înmormântare au apărut de o parte și alta a matorului orientat pe direcția V.

Materialul arheologic recoltat din manta constă dintr-o cantitate apreciabilă de ceramică aparținând culturii Coțofeni, și rare fragmente ce pot fi atribuite bronzului timpuriu, culturii Wietenberg și epocii dacice. Probabil legate de aceste din urmă materiale ar putea fi trei obiecte lucrate din fier. În cadranul de N-V, la -0,6 m a apărut, sub mantaua tumulului urma unei vetre, alături de care s-au găsit fragmente ceramice Coțofeni, două piese de obsidian, urme de cărbune și chirpici. Situația stratigrafică surprinsă în cazul T.1 de la Picuiata ne indică, cu destulă claritate, ridicarea construcției funerare în bronzul timpuriu, peste o locuire din faza finală a culturii Coțofeni. Acest lucru este sugerat de vatra amintită, ca și de nivelul de călcare Coțofeni surprins îndeosebi în cadranul de S-E, compus din ceramică, obiecte de lut ars sau piatră și material osteologic.

Cercetările vor trebui continuate, în vederea dezvelirii propriu-zise a tumulului, care să permită datarea sa mai precisă.

Ierboasa

În urma dezvelirii integrale a movilei mai sus menționate s-a conturat un ring de piatră, cu diametrul de 2,2 m care în zona centrală se adâncea până la -1 m, în care au fost identificate doar trei fragmente ceramice specifice bronzului timpuriu. Adosate acestei construcții erau două mici cercuri de piatră, pe latura de E, lipsite de material arheologic. Precizăm însă că pe toată suprafața construcției, pe nivelul de amenajare au apărut foarte multe urme de cărbune. Destinația acestei construcții, cercetată parțial, rămâne neclară. Deși prezintă un aspect tumular, în cadrul acesteia nu au fost descoperite resturi de oase înhumate sau incinerate. Probabil reprezintă o construcție cu o altă destinație, databilă în perioada timpurie a epocii bronzului pentru care, în prezent ne lipsesc analogii. Este necesară o abordare, pe viitor, a întregului complex, în vederea precizării exacte a destinației acestui obiectiv.

Măriuța

Cercetările din S.I au dus la surprinderea parțială a unei locuințe dacice ce a relevat un interesant material arheologic. Alături de ceramica specifică epocii, inclusiv pictată, au fost scoase la iveală două monede republicane de argint, una emisă de L. M. Censorinus iar cealaltă de M. Antonius, M. Barbatius Philippus, Octavianus. Tot din lumea romană menționăm și un ataș de situlă alături de câteva fragmente de la un vas de bronz. Alături de aceste descoperiri mai amintim, tot din cadrul acestui complex, trei fibule din bronz, piese din fier, zgură, un pandantiv(?) din piatră, fusaiole etc. A fost surprinsă, parțial și o vatră de lut fățuită, nivel pe care s-a și oprit săpătura din acest an. Materialele descoperite se încadrează pe parcursul sec. I a. Chr-I p. Chr. Din punct de vedere stratigrafic, se poate spune, cu rezerva că sterilul nu a fost atins pe toată suprafața secțiunii în discuție, că imediat sub stratul vegetal se află un nivel de scursură cu materiale arheologice din diferite epoci amestecate. Sub acesta, în cadrul carourilor 1-4 se află nivelul de dărâmtură al construcției dacice de aici. În carourile 5-8, imediat sub stratul vegetal, apare nivelul de scursură, iar sub acesta sterilul. În ceea ce privește rezultatele din SII, acestea au pus în evidență existența nivelului de scursură de pe versant, în care au apărut amestecate materiale aparținând bronzului mijlociu și Latene-ului târziu, sub acesta aflându-se sterilul arheologic.

Descoperirile deosebite din această campanie, necesitatea dezvelirii integrale a complexului prezentat, observațiile de pe teren ce ne sugerează existența aici a unui interesant centru de locuire, aflat nu foarte departe de Piatra Craivii, fac necesară continuarea într-o formă extinsă a cercetărilor de aici.

În cursul anului 2005 se află în vedere realizarea ridicării topografice a sitului de aici pentru ca din anul 2006 cercetările de aici să aibă caracter sistematic.

Informații suplimentare online

[Raportul 3097 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://mapserver.cimec.ro)
